

Голас Радзімы

№ 15 (1430)

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЬЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 21-шы
Цана 2 кап.

15 красавіка 1976 г.

Каменем урадлівасці называюць нярэдка калійную соль, што дабываюць шахцёры Салігорска. Гэтае вобразнае выказванне сродкамі фотаграфікі ўвасобіў Яўген КАЗЮЛЯ.

РАКА СПЯШАЕЦЦА Ў АКІЯН

Руская літаратура мінулага стагоддзя данесла да нас думкі і мары тых юнакоў, што ехалі ў заходнеўрапейскія краіны за ведамі. Вышэйшая школа на радзіме была маладой і небагатай і чакала свае айчыныя кадры. Са старонак кніг паўстаюць шукальнікі ісціны, удзельнікі бясконцых дзясцінаў аб магчымых шляхах развіцця Расіі. З добрай усмешкай успамінаюць яны кла-

патлівых уладальніц пансіёнаў, з лёгкім раздражненнем — педантаў-выкладчыкаў, з глыбокай і шчырай удзячнасцю — тых, хто стаў уладаром дум. Студэнцкія гады — час станаўлення асобы — у многім вызначаюць далейшы шлях чалавека.

А з чым вернуцца на радзіму тая юнакі і дзяўчаты з краін Азіі, Афрыкі, Лацінскай Амерыкі, якія звыкла ходзяць

сёння па вуліцах Мінска? Яны набываюць у нас пераважна тэхнічную адукацыю. Хто ведае, калі з'явіцца сярод іх літаратар, каб паказаць студэнцкае жыццё праз прызму свайго бачання. Таму давайце пакуль глянем самі, што папярэднічае ўрачыстаму дню, калі юнаку ці дзяўчыне з іншага кантынента ўручаюць дыплом савецкай вышэйшай навучальнай устано-вы.

44 тысячы замежных грамадзян вучацца сёння ў інстытутах і тэхнікумах нашай краіны. Нароўні са сваімі савецкімі равеснікамі яны карыстаюцца лабараторыямі і інтэрнатамі, бібліятэкамі і чытальнымі заламі. Яны праходзяць вытворчую практыку на лепшых прадпрыемствах, улетку адпачываюць на турысцкіх базах, пастаянна маюць шырокія маг-

чымасці для знаёмства з жыццём савецкіх людзей.

У Беларусі падрыхтоўка нацыянальных кадраў для сацыялістычных і краін, што сталі на шлях развіцця, пачалася ў 60-я гады. Больш як тысяча выпускнікоў інстытутаў, тэхнікумаў, прафтэхвучылішчаў нашай рэспублікі — грамадзяне 47 краін — прымяняюць атрыма-

[Заканчэнне на 4—5-й стар.]

НА СХІЛЕ ГОД — СПАКОЙ І АДПАЧЫНАК

[«Трагедыі адзіноцтва не будзе»]

стар. 2—3

«ВОЛЬНЫ СВЕТ» НЕ АПРАУДАЎ НАДЗЕЙ

[«Это горькое слово — разочарование»]

стар. 5, 6

ЯК СТАРЫ СТАЎ ПРЭЗІДЭНТАМ АДНОЙ ЗАХОДНЯЙ КРАІНЫ

[«Новая п'еса Макаёнка»]

стар. 6—7

НАЧАЛО ОТСЧЕТА

К 15-ЛЕТИЮ ПОЛЕТА В КОСМОС ЮРИЯ ГАГАРИНА

Тот день мы, советские люди, запомнили на всю жизнь, как День Победы. Страна ликовала. Казалось, в полете Гагарина нашли самое яркое и впечатляющее выражение творческие силы народа, жизнеутверждающее начало страны, оправившейся после самого тяжелого испытания в своей истории и устремившейся вперед. В нынешнем году мы отмечаем пятнадцатилетие гагаринского полета, но мало кто отдаст себе отчет в том, что этот полет состоялся всего через шестнадцать лет после окончания самой разрушительной для нас войны.

Тем, кто 12 апреля 1961 года совсем юными шли на Красную площадь с самодельными лозунгами, теперь за тридцать. А Гагарин... Безвременная трагическая гибель оставила его в нашей памяти всегда молодым. Но даже если бы он жил среди нас и старел вместе с нами, все равно не перестал бы быть символом молодости, сбывшейся прекрасной мечты.

Конечно, при отборе первой группы советских космонавтов и позже, принимая решение, кому из них лететь первому, руководители советской космической программы и специалисты не считали главным критерием юношеское обаяние. Но оно оказалось очень важным для гагаринской популярности. Причем не просто обаяние, а глубинно-русское обаяние. Молодость космонавтики и у нас и за рубежом всегда будет ассоциироваться с молодым Юрием Гагариным. Лучшего полпреда для новой увлекательной и мужественной области человеческой деятельности вряд ли можно было бы найти.

Полет Гагарина подготовили наши пятилетки. Тысячи людей сделали этот полет возможным, причем в довольно короткое время. Пионерами были не только Юрий Гагарин и Главный конструктор академик Сергей Королев, но и многие специалисты.

Чтобы обеспечить первый выход человека в космос, необходимо было создать оборудование и системы, в отношении которых в мировой практике не было накоплено почти никакого опыта. Большинство технических разработок по ракете-носителю и космическому кораблю выполнялось впервые. Кое-что было заимствовано из авиации, кое-что из опыта подводников. Но в большинстве случаев приходилось идти непроторенными путями, где возможно используя теоретическую базу, заложенную Константином Циолковским, а иногда лишь трудным методом проб и ошибок.

Не все получалось сразу. Не все пути вели к победе. Но энтузиазм, глубокая вера в успех и в нужность задуманного позволили преодолеть все препятствия. Об этом написано пока очень мало, но то были поистине звездные часы советской космонавтики. Ей повезло и с личностью Гагарина и с личностью Сергея Королева. Гагарин венчал, по существу, готовую пирамиду. Королев складывал ее кирпич к кирпичу и цементировал. Он не только руководил людьми и учил их, но увлекал и прививал чувство величайшей ответственности.

Несмотря на то, что почти все было впервые, это «все» должно было безотказно работать с начала до конца. Ведь речь шла о человеческой жизни. На пилотируемом корабле все должно работать отлично. Так и было.

История советской космонавтики имеет много ярких страниц, прежде всего в области пилотируемых полетов. Но все последующие полеты выросли из гагаринского. В отличие от шедевров литературы и искусства шедевры технического гения человечества не остаются в качестве непревзойденных образцов для многих поколений. Технические достижения гагаринского полета были перекрыты уже спустя несколько месяцев при полете Германа Титова на корабле «Восток-2». А последний двухмесячный полет на станции «Салют-4», конечно, не сравним со 108 гагаринскими минутами.

Но пусть с технической точки зрения полет Гагарина — достояние далекого (по космонавтическим масштабам) прошлого. Ценность его, как проявления величия человеческого духа, непреходяща. Поэтому во всем мире день 12 апреля отмечается как День космонавтики. И мы гордимся, что за начало отсчета эры пилотируемых полетов в космос взят полет советского человека Юрия Гагарина.

Юрий МАРИНИН.

НАУКОВЫ ЦЭНТР ПА ГОРАДАБУДАЎНІЦТВУ

У Мінску створаны Беларускі дзяржаўны навукова-даследчы і праектны інстытут горадабудаўніцтва.

Дырэктар інстытута Ю. Шпіт раскажаў:

— Інстытут створаны на базе Мінскага філіяла Цэнтральнага навукова-даследчага і праектнага інстытута горадабудаўніцтва.

На створаны інстытут ускладзены функцыі галаўной арганізацыі па горадабудаўніцтву праектаванню ў рэспубліцы. Дзейнасць яго будзе праводзіцца па двух асноўных напрамках: навукова-даследчых і праектных работах. Гэта дасць магчымасць вырашаць праблемы горадабудаўніцтва комплексна, на навуковай аснове.

Сутнасць гэтых работ заключаецца ў аналізе праблем развіцця народнай гаспадаркі Беларусі, звязаных з рацыянальным размяшчэннем і развіццём прадукцыйных сіл, удасканаваннем сістэм рассялення, культурна-бытавога абслугоўвання і адпачынку сельскагаспадарчых і інжынерных камунакацый, аховы навакольнага асяроддзя. Вялікае значэнне мае таксама прагназіраванне развіцця сістэм гарадскіх і сельскіх населеных месц, распрацоўка нарматываў па горадабудаўніцтву і раённай планіроўцы, паляпшэнне архітэктурна-мастацкага ўзроўню гарадоў.

Праектныя работы ўключаюць у сябе складанне комплексных схем і праектаў раённай планіроўкі, распрацоўку і карэкціроўку генеральных планаў гарадоў і гарадскіх пасёлкаў, праектаванне зон адпачынку, санаторна-курортнага лячэння і турызму.

Адкрываецца спрыяльная магчымасць выканання ў Беларусі работ у галіне горадабудаўніцтва і архітэктуры з улікам мясцовых умоў і асаблівасцей.

У апошні час у прэсе капіталістычных краін усё часцей з'яўляюцца паведамленні аб жудасным становішчы людзей, што вымушаны дажываць свой век у дамах састарэлых. Інтэрнаты для адзіночкі старых і інвалідаў ёсць і ў СССР. Але ў сацыялістычным грамадстве яны не ператвараюцца ў «склады для памяншчых», а паўнацэнна замяняюць людзям родную хату і сям'ю.

Юозфе Боўтраль 75 год. Звычкі ў такім узросце мяняць ужо позна, мо таму сваю думку жанчына сфармулявала нечакана архаічна: «Богу дзя-

Айчынная вайна, якая прыбыла на грудзях ветэрана баявых узнагарод. Дзяцей у сям'і не было, таму, калі ўдваіх ужо цяжка стала ўпраўляцца з гаспадаркай, муж і жонка вырашылі пайсці ў дом састарэлых. Сваю хату ў вёсцы Падхваёва Жлобінскага раёна яны прадалі і з сабой узялі толькі невялікі чамадан.

— Тут мы знайшлі тое, чаго не мелі дома, — уважлівы догляд, — гаворыць Браніслаў Боўтраль. — У нас асобны пакой, выдатнае чатырохразовае харчаванне, пастаянны медыцынскі нагляд. Пры жаданні можна працаваць — пры інтэрнаце ёсць майстэрні, кароўнік, свінарнік, агарод, сад. Нам

добра папрацаваў у свой час, а цяпер акружаны ўвагай і клопатамі.

ЗДAROУЕ СТАБІЛІЗУЕЦЦА

Выказванне Мэры Адэлаіды Мендальсон, якая 10 год інспектавала амерыканскія прытулкі састарэлых, я ўспомніў, калі гутарыў з урачом Рагачоўскага дома - інтэрната Рытай Гут. «Старыя сядзяць на галодным пайку, сохнуць на ваках, гінуць ад гангрэны і пралежняў, якіх пры нармальным доглядзе можна пазбегнуць. Іх на кожным кроку прыніжаюць, ім даюць павышаныя дозы заспакояючых прэпаратаў, што тармазяць

ТРАГЕДЫ АДЗІНОЦТВА НЕ БУДЗЕ

куй раз, а Савецкай уладзе сто разоў! Мы са старым жывам у інтэрнаце другі год, і паверце, я ні хвілінкі не шкадавала, што прыехала сюды. Застаўся мы дома — дык наўрад ці дажылі б да сённяшняга дня. Там, у вёсцы, да ўрача трэба было 5 кіламетраў ехаць. А з маёй задышкай хіба многа знаходзіш? Затое цяпер дзе кожнае, я — да доктара ці сястрычкі: лячыце!»

У СЯМ'І АДНЫ САСТАРЭЛЫЯ

Мы гутарым у невялікім пакойчыку Рагачоўскага дома-інтэрната для састарэлых і інвалідаў, дзе жывуць зараз муж і жонка Боўтралі. Тут чыста і па-дамашняму ўтульна. Справа і злева ад аддзеленай стракатай шырмай прырэдняй — акуратна прыбраныя ложка. Для акна, за якім гойдае заснежанымі галінкамі малады сасновы лес, — стол, дзе ляжаць некалькі кніжак і альбом з фотакарткамі. На падаконніку — вазоны з зялёнай гартэнзіяй і яшчэ нейкімі кветкамі. На тумбачцы ціха іграе радыё.

Юозфа Іосіфаўна — маленькая, сівая, надзвычай гаваркая і вясёлая. Яна перасылае свой расказ незнаёмымі мне прымаўкамі і жартамі. Браніслаў Віктаравіч — больш стрыманы, але на жонку паглядае з лагоднай усмешкай і не перапыняе яе.

Гэтыя людзі пражылі нялёгкае жыццё. Браніслаў Віктаравіч ваяваў у грамадзянскую вайну. У 1933 годзе аднымі з першых Боўтралі запісаліся ў калгас. Потым была Вялікая

ні аб чым не прыходзіцца клапаціцца. Тут лепш, чым дома.

Словы ўдзячнасці я чуў не раз, пакуль гутарыў з жыхарамі інтэрната.

Калі я ўпершыню адчыніў дзверы параднага ўваходу ў гэты вялікі двухпаварховы будынак, размешчаны сярод мяляўнічага прыгараднага лесу, — мяне ўразіла... песня. Яе спявалі некалькі пажылых кабет, што сядзелі ў прасторным вестыбюлі. Адна з жанок была нахкатал кіраўнік і рабіла заўвагі неспрактыкаваным харыстам.

— Што гэта? — спытаў я потым у дырэктара дома - інтэрната Васіля Кончыца. — Самадзейнасць?

— Калі хочаце, можна і так назваць, — адказаў ён. — Тут кожны вечар збіраюцца, хто мае ахвоту паспяваць. У нас у штаце ёсць і баяніст, так што па святых нават канцэрты наладжваем.

У доме - інтэрнаце — 320 чалавек. Ёсць і такія, што пражылі тут па 20 і больш год.

Муж і жонка Кашаваравы таксама былыя калгаснікі. Сын іх загінуў на фронце, дачка трапіла пад фашысцкую бомбу ў час эвакуацыі. Здавалася б, на схіле год Кашаваравых чакала адзіночка старасць. Але гэтага не здарылася.

— Тут, у інтэрнаце, мы набылі другую сям'ю, — гаворыць Сямён Пятровіч. — Як і ў любой вялікай сям'і, бываюць у нас і спрэчкі, і часовае крыўда — старыя, што малыя. Але ніколі не бывае аднаго — адчування адзіноцтва або пакуцця таго, што мы лішнія людзі ў грамадстве. Усе мы

цэнтральную нервовую сістэму і ператвараюць людзей, як тут кажуць, у «гародніну»... Гэта эфектыўны цыннічны спосаб спыніць скаргі і просьбы, знізіць узровень абслугоўвання, яшчэ больш узняць прыбытак», — пісала доктар Мендальсон у сваёй кнізе «Пяшчотная, любячая прага нажывы».

Сапраўды, прытулкі і багаты для састарэлых на радзіме аўтара гэтага горкага прызнання знаходзяцца ў прыватных руках, і іх насельнікі нярэдка становяцца аб'ектам самага брыдкага ашуканства. Згодна з законам буржуазнай маралі, яны — нікому не патрэбныя людзі, не варты спаўчвання «цяжар» астатняй часткі грамадства.

— Ці магчымы падобныя адносіны да вашых пацыентаў? — спытаў я ў Рытай Гут. Замест адказу малады ўрач пазнаёміла мяне са сваёй «гаспадаркай».

У інтэрнаце працуюць 12 медыкаў — урачы, фельчары і медыцынскія сёстры. Мне паказалі выдатна абсталяваныя фізіятэрапеўтычны і зубны кабінеты. За год тут праведзена больш як дзве тысячы працэдур. Медыцынскае абслугоўванне ў доме - інтэрнаце кругласутачнае. Днём амбулаторны прыём выдуць урачы. Ноччу дзяжураць медыцынскія сёстры.

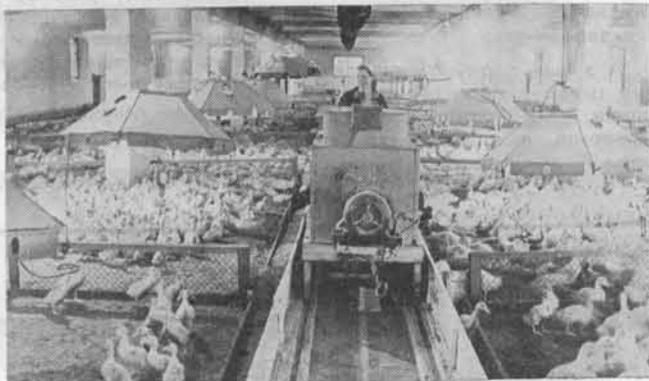
— Мы ажыццяўляем два віды лячэння, — гаворыць Р. Гут. — Фізіятэрапеўтычнае і медыкаментознае. У нашым распараджэнні ёсць усе неабходныя лячэбныя прэпараты, нават самыя новыя. Пры неабходнасці мы выклікаем з

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

НАВІГАЦЫЯ ПАЧАЛАСЯ

2 красавіка ў Брэсцкім порце ўзняты флаг навігацыі. Экіпаж буксіра БТ-0211 даставіў сюды баржу, грузжаную будаўнічымі матэрыяламі.

Упершыню на Дняпроў-

Птушкагадоўчая фабрыка «Нёман» Гродзенскага раёна — адна з лепшых у рэспубліцы. Тут толькі дадаткова да пяцігадовага задання здадзена дзяржаве каля 2 000 тон мяса. Усе працэсы на ферме механізаваны. НА ЗДЫМКУ: у адным з птушнікаў фабрыкі.

Фота А. ПЕРАХОДА.

З ПАВЕТРА У ВОЗЕРА

У Лукомскім возеры з'явіліся незвычайныя навасельцы. Сюды спецыяльным рэйсам самалёта завезены два мільёны малявак вугра. Іх выпусцілі ў ваду, тэмпература якой 6—7 градусаў — такая, як і ў вадаёмах Францыі, дзе атрыманы маладняк.

Плануецца ў красавіку развесці вугра ў Браслаўскай і Нарачанскай сістэмах. Да вясны ў беларускіх вадаёмах паселіцца пяць мільёнаў малявак вугра. Калі і ў далейшым будзе завозіцца такая колькасць, то праз шэсць сем гадоў адлоў вугра павялічыцца ў 2—3 разы і дасягне 700—1 000 цэнтнераў у год.

СЕЛЬСКІЯ ВЫЛІЧАЛЬНЫЯ

У Лепельскім раённым інфармацыйна-вылічальным цэнтры здадзены ў эксплуатацыю электронны комплекс ПВК-М-5000. З выкарыстаннем новай

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

раёнай бальніцы вузкапро-
фільнага спецыяліста і можам
гаспіталазаваць сваіх хворых.

Гавораць, што ад старасці
лекаў няма. Але, пабываўшы
ў Рагачоўскім доме - інтэрна-
це, я пераканаўся, як многа
можа зрабіць чужынец. Ёсць у
інтэрнаце аддзяленне цяжка
хворых. Тут знаходзяцца лю-
дзі, назусяды прыкаваныя да
ложкаў. І трэба бачыць, коль-
кі сапраўды мацярынскага
цярпення, дабраты і клопату
праяўляюць да іх медсёстры
і няні, якія кругласутачна не
адыходзяць ад ложкаў сваіх
далёка не самых лёгкіх і
ўраўнаважаных пацыентаў.

— Галоўны вораг, з якім
нам даводзіцца змагацца, —
расказвае Р. Гут, — атэраскле-
роз і яго праявы. Хваробы,
як правіла, у такім узросце не-
вылечныя. Але рэгулярны до-
гляд, прафілактыка, добрыя
ўмовы жыцця прыводзяць да
таго, што ў гісторыі хваробы
большасць нашых пацыентаў
мы можам пісаць: «здараўе
стабілізавалася».

ІМЯНІНЫ

ФЭДАРА ГАЙДАШОВА

Напярэдадні Новага года ў
вялікім холе на першым па-
версе інтэрната ўстанавілі
прыгажуню - елку. Маленькія
елкі або проста духмяныя
хваёвыя галінкі стаялі ў мно-
гіх пакоях. Свята, як заўсёды,
было наладжана па ўсіх пра-
вілах — з Дзедам Марозам,
Снягуркай і падарункамі.
Дзеля гэтага давалося нават
парушыць распарадак дня, але
дактары не прычылі — міну-
ты ўсмешак і добрага на-
строю даражэй за лепшыя мік-
стуры.

У той жа час у інтэрнаце ад-
значалася яшчэ адна ўрачыс-
тасць. Споўнілася 100 гадоў
Фэдару Гайдашова — аднаму
з «ветэранаў» дома. Імянінкі
павіншавалі па ўнутранаму ра-
дыё, адміністрацыя паднесла
яму падарунак...

Гэтыя два невялікія эпізоды
з паўсядзённага жыцця дома-
інтэрната ілюструюць адзін з
галоўных прынцыпаў дзейнасці
адміністрацыі: рабіць усё
для таго, каб жыхары дома
адчувалі не толькі матэрыяль-
ны дастатак, але і маглі б за-
давальняцца свае духоўныя за-
патрабаванні.

— Мы наогул не прапуска-
ем без увагі ніводнага дня на-
раджэння сваіх пацыентаў, —
гаворыць Васіль Кончыц. —
Разам адзначаем усе святы.
Жыхары інтэрната не адчува-
юць сябе адарванымі ад астат-
няга свету, бо маюць тыя ж
магчымасці для культурнага
ўзбагачэння, што і ўсе грама-
дзяне.

На кожным паверсе ў пако-
ях адпачынку стаяць тэлевіза-
ры, ля якіх зручна ўладкавалі-
ся аматары пасядзець ля «бла-

кітнага экрана». Чатыры разы
ў тыдзень у акатай зале дэ-
манструюцца мастацкія філь-
мы. Частыя госці ў інтэрнаце
артысты з раёна. Мясцовая
бібліятэка налічвае 1700 тамоў.
На адрас інтэрната паступаюць
рэспубліканскія і цэнтральныя
газеты і часопісы. Зразумела,
што ўсім гэтым, таксама як і
медыцынскім абслугоўваннем,
жыхары карыстаюцца бясплат-
на.

16 МІЛЬЕНАЎ ДЛЯ 17 ТЫСЯЧ

Некалькі лічбаў для давед-
кі. Рагачоўскі дом - інтэрнат —
адзін з 79 у Беларусі падоб-
ных устаноў для састарэлых і
інвалідаў. У іх жывуць 17 ты-
сяч чалавек. Штогод на ўтры-
манне гэтых дамоў з бюджэту
рэспублікі выдаткоўваецца 16
мільёнаў рублёў — амаль па
тысячы рублёў на чалавека!

Гэтыя даныя я запісаў у час
гутаркі з намеснікам міністра
сацыяльнага забеспячэння
БССР Ульянай Крышталевіч.

— Клопат аб адзіночых стар-
рых — арганічная частка уні-
версальнай сістэмы сацыяль-
нага забеспячэння савецкіх
грамадзян, — гаворыць
У. Крышталевіч. — Гэтану пы-
танню дзяржава надае не мен-
шае значэнне, чым, скажам,
пенсійнай праблеме. Грамад-
ства, якое трымаецца высокіх
прынцыпаў камуністычнай ма-
ралі, ніколі не пакіне чалавека
сам - насам з бядой, прыйдзе
яму на дапамогу. Чалавек з
яго запатрабаваннямі стаіць
у аснове ўсёй нашай сацыяль-
най палітыкі. Таму, напрык-
лад, у нас пры ўладкаванні ў
дом састарэлых не маюць зна-
чэння ні сацыяльнае паход-
жанне, ні працоўны стаж, ні
матэрыяльны дастатак пенсія-
нера. Патрэбна толькі адно —
яго ўласнае жаданне.

Летась у Ждановіцкім доме-
інтэрнаце, што пад Мінскам,
мы прымалі групу амерыкан-
скіх турыстаў. Яны ўважліва
ўсё аглязелі, а потым да
мяне падышоў сівы ўжо ту-
рыст і сказаў, што ён лічыў
бы за шчасце жыць у такіх
умовах, калі выйдзе на пен-
сію.

Зараз у рэспубліцы патрэба
ў дамах-інтэрнатах для саста-
рэлых задаволена цалкам. Але
працягваецца іх якаснае ўдас-
каналенне. Ад дамоў-інтэрна-
таў зараз пераходзяць да бу-
даўніцтва пансіянатаў кватэр-
нага тыпу. У дзесятай пяцігод-
цы запланавана пабудаваць 6
такіх пансіянатаў на 150—200
месц кожны і столькі ж буй-
ных дамоў для састарэлых кал-
гаснікаў. Кожная сям'я будзе
мець у іх асобную добраўпа-
радкаваную кватэру, а жадаю-
чыя — нават участкі зямлі для
развядзення кветак або гарод-
ніны.

Вячаслаў ХАДАСОЎСКІ.

На 23 гектарах размясцілася цяплі-
ная гаспадарка саўгаса «Мінская гарод-
нінная фабрыка». Тут вырошчваюцца зялё-
ная цыбуля і пятрушка, агуркі і памідоры.
4 500 тон ранняй гародніны дасць
саўгас жыхарам Мінска сёлета. На
Гомельскай гароднінай фабрыцы разам з
гароднінай вырошчваюцца кветкі. НА
ЗДЫМКАХ: саўгас «Мінская гароднінная
фабрыка» — у гэтай цяпліцы вырошчваюць
расаду; прадукцыя саўгаса; гомельскі квет-
кавод В. ТУПІКАВА.

ВЫЙГРАЕ ЗАВОД — ВЫЙГРАЕ РАБОЧЫ

Адным з асноўных паназчынаў далейшага
эканамічнага развіцця краіны з'яўляецца
прадукцыйнасць працы. У адпаведнасці з
планам «Асноўныя напрамкі развіцця на-
роднай гаспадаркі СССР на 1976—1980 гг.» у
прамысловасці Беларусі яна павінна ўзра-
сці на 30 працэнтаў. А што дае самім рабочым
рост прадукцыйнасці працы? З гэтым пытан-
нем журналістка Валентына ВАЛОЖЫНА
прышла на мінскі машынабудаўнічы завод
«Ударнік».

Марка «Ударнік» вядомая. Прадпрыемства
выпускае снегаачышчальныя машыны, бульдо-
зеры, аўтапагрузчыкі. Гэтыя машыны працу-
юць ва ўсіх савецкіх рэспубліках, іх купля-
юць у 40 краінах свету. План дзевятай пяці-
годкі па выпуску важнейшых відаў прадукцыі
завод выканаў яшчэ летам мінулага года, да
таго ж даў на 4 мільёны рублёў звышпланав-
вай прадукцыі. Як паведамілі мне на заводзе,
уесь прырост прадукцыі атрыманы за кошт
росту прадукцыйнасці працы.

— За гады дзевятай пяцігодкі, — расказаў
старшыня заводскага камітэта прафсаюза
Эдуард Ярашэвіч, — прадукцыйнасць працы
ў нас узрасла на 38,6 працэнта. Гэта дасягну-
та, перш за ўсё, дзякуючы навукова-тэхнічна-
му прагрэсу, тэхнічнаму пераўзбраенню прад-
прыемства. Ажыццёлена комплексная меха-
нізацыя большасці цэхаў і участкаў, укаранёна
новая высокапрадукцыйная тэхніка, удаскана-
лены тэхналагічны працэсы.

Другім важнейшым фактарам у росце пра-
дукцыйнасці працы на заводзе лічаць вытвор-
чую актыўнасць саміх рабочых. Яны ахвотна
займаюцца рацыяналізатарствам і вынаход-
ніцтвам. Каваль прэсавага цэха Міхаіл Шара-
мет, напрыклад, прапанаваў новую тэхналогію
вырабу шасцерняў. У выніку дасягнута знач-
ная эканомія не толькі грашовых сродкаў,
а і каштоўнага металу. Па прапанове слесара
зборачнага цэха Уладзіміра Машкова распра-
цавана новая канструкцыя размяшчэння павет-
раных балонаў. І зноў — атрыманы значны
эканамічны эффект. Выходзіць, самі рабочыя
зацікаўлены ў росце прадукцыйнасці працы.
Чаму? Я пазнаёмілася з адным такім рацыя-
налізатарам, слесарам Васілём Чартовічам,
і спытала ў яго, чым можна вытлумачыць
імякненне рабочых да тэхнічнай творчасці?

— Жаданнем прынёсці як мага больш кар-
ысці прадпрыемству, сваёй дзяржаве. Я і не
ўяўляю, як можа быць інакш, калі ты здольны
зрабіць нешта патрэбнае і важнае для ўсіх.
Ад паляпшэння вынікаў работы прадпрыемст-
ва ў першую чаргу выйграе мы, рабочыя.
Чым большы прыбытак атрымае завод, тым

большым будзе фонд матэрыяльнага стымуля-
вання, больш грошай пойдзе на задавальненне
нашых сацыяльна-культурных патрэбнасцей:
будаўніцтва кватэр для рабочых, бясплатны
адпачынак, ахову здароўя.

Я спытала ў Васіля Іванавіча, ці дапама-
гае яму хто-небудзь ў рацыяналізатарскай
справе?

— На заводзе ёсць бюро рацыяналізатараў
і вынаходнікаў, дзе заўсёды можна атрымаць
праду, кансультацыю спецыялістаў. У нас вя-
лікая тэхнічная бібліятэка, дзе я знаёмлюся
з навінкамі навукі і тэхнікі. І калі бываю на
іншых прадпрыемствах, то пераймаю і перадаю
перадавы вопыт. За ўдзел у рацыяналізатарст-
ве і вынаходніцтве ў мяне ёсць узнагароды
Выставак дасягненняў народнай гаспадаркі
СССР і Беларускай ССР. Атрымліваю і гра-
шовую аплату за кожную рацыяналізатарскую
прапанову.

У ліку тых, хто нязменна выконвае плана-
выя заданні, на прадпрыемстве называюць
і 25-гадовага рабочага Мікалая Сіняка. Яго
працоўная біяграфія, можна сказаць, тыповая
для сучаснай заводскай моладзі. Пачаў праца-
ваць вучнем слесара-зборшчыка. Прайшоў
курс тэхнічнага навучання на заводзе. З вуч-
ня вырас да высокакваліфікаванага слесара.

— Высокія паказчыкі ў маёй рабоце аб-
моўлены выдатным абсталяваннем і поўнай
механізацыяй працы, — гаворыць Мікалай. —
Гэта не толькі павышае прадукцыйнасць, але
і значна аблягчае ўмовы працы. Цэх наш пра-
сторны, усюды — зеляніна, нават зімой. Пла-
нам на дзесятую пяцігодку прадугледжана
далейшая мадэрнізацыя абсталявання.

— На нашым заводзе сярэдні заробатак ра-
бочых і служачых за гады дзевятай пяцігод-
кі павялічыўся, як і намячалася сацыяльнай
праграмай, на трэць, — абагульняе сказанае
старшыня заводскага камітэта прафсаюза. —
Частку сродкаў ад росту прадукцыйнасці пра-
цы мы адлічылі на будаўніцтва жылля. Узья-
лі новы камфортабельны інтэрнат для моладзі.
Штогод купляем пуцёўкі ў здраўніцы, дамы
адпачынку, на турысцкія базы. Па бясплатных
ці льготных пуцёўках, якія рабочым даюцца
ўсяго за трэць поўнага кошту, у нас адпачыва-
юць практычна ўсе, хто выказвае такое жа-
данне.

Далейшае развіццё сацыяльнай праграма ка-
лектыву прадпрыемства атрымае і ў дзевятай
пяцігодцы. Такі хуткі рост фонду сацыяльна-
га развіцця будзе магчымы дзякуючы інтэн-
сіўнаму развіццю вытворчасці.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

тэхнікі прадстаўляецца
магчымасць ажыццявіць
комплексную механіза-
цыю бухгалтарскага ўліку
ў калгасах, саўгасах і ін-
шых арганізацыях.

Цэнтры, якія будуць
аснашчаны электронна-
вылічальнымі машынамі
падобнага тыпу, ствараюць
да таксама ў Полацку,
Глыбокім і Паставах.

ЭКСПАЗІЦЫЯ ІНСТРУМЕНТУ

Дэманстрацыйная зала
«Экспартінструмент» Усе-
саюзнага аб'яднання
«Станкампарт» папоўні-
лася новымі ўзорамі вы-
рабаў, якія выпускаюцца
на прадпрыемствах Белар-
усі.

Асабліваю цікавасць
мае вевосе рэжучы інст-
румент, выраблены Мін-
скім заводам спецыяльна-
га інструменту і тэхналя-
гічнай аснасткі. Заслугоў-
ваюць увагі ўзоры, зроб-
леныя на Мінскім інст-
рументальным заводзе.

Пастаянна дзеючая экс-
пазіцыя ўзораў савецкага

інструменту знаёміць
прадстаўнікоў замеж-
ных фірм з новымі рэжу-
чымі, вымяральнымі, аб-
разіўнымі і алмазнымі ін-
струментамі.

БУІНЕЙШЫ У КРАІНЕ

Мазырскі завод па вы-
творчасці высакаякаснай
харчовай солі «Экстра»,
які будзеца на базе мяс-
цовай сыравіны, — адзін
з буйнейшых аб'ектаў дзе-
сятай пяцігодкі. Яго ма-
гутнасць складзе 360 ты-
сяч тон солі ў год.

У стварэнні прадпрыем-
ства прымаюць удзел мно-
гія навуковыя арганізацыі
краіны. Праектная даку-
ментацыя прадстаўлена
спецыялістамі Ленінграда,
Усеаюзнага навукова-дас-
ледчага і праектнага ін-
стытута галургіі. Ім дапа-
магалі львоўскі і мінскі
філіялы гэтага інстытута.

Па распрацоўцы свяд-
лоўскіх спецыялістаў ас-
ноўнае абсталяванне вы-
рабіць з тытану «Урал-
хімшас».

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

АХОВА ПРАЦЫ

Чалавек апускаецца ў глыбокае зручнае крэсла. Гасне святло, і раздаюцца салаўіныя трэлі. На змену адзінокаму спеваку прыходзіць птушыны хор, якому быццам акампануе пясчотная лірычная музыка. Потым на трох сценах запальваюцца каляровыя вятражы — з'яўляецца заліты сонцам пейзаж...

Пакой псіхалагічнай разгрузкі быў адным з 1700 экспанатаў выстаўкі «Ахова працы-75». Створаны і выкарыстоўваецца ён на адэскім заводзе «Будгідраўліка». Прызначэнне пакоя — зняць з чалавека, які працуе ў складаных вытворчых умовах, стомленасць і напружанасць. У ім рабочыя праводзяць 10 мінут адпачынку пасля трох гадзін працы. Музыка, яркія радасныя фарбы пано спрыяюць хутчэйшаму аднаўленню працаздольнасці.

Гэта толькі адзін прыклад арганізацыі аховы працы ў СССР — шырокай сістэмы тэхнічных, санітарна-гігіенічных і прававых мерапрыемстваў, накіраваных на стварэнне бяспечных і здаровых умоў працы чалавека. Права на такія ўмовы саветскім рабочым і служачым гарантавана заканадаўствам. Яно патрабуе, каб на ўсіх прадпрыемствах, ва ўсіх установах і арганізацыях адміністрацыя ўкараняла самыя сучасныя сродкі тэхнікі бяспекі і рабіла ўсё неабходнае для ліквідацыі вытворчага траўматызму і прафесійных захворванняў.

У апошні час узрастае сацыяльна-эканамічнае і палітычнае значэнне праблем паляпшэння ўмоў працы, вытворчага асяроддзя. За чатыры гады мінулаў пяцігодкі, напрыклад, на ахову працы, спецадзёны, спецабутак і сродкі індывідуальнай аховы ў СССР было выдаткавана 11,5 мільярда рублёў, амаль на 40 працэнтаў больш, чым за той жа перыяд восьмай пяцігодкі.

Навукова-тэхнічны прагрэс, які пранікае ва ўсе сферы нашага жыцця, карэнным чынам мяняе сам характар працы. Механізацыя і аўтаматызацыя вытворчасці, укараненне новай тэхналогіі палепшылі ўмовы, у якіх працуюць рабочыя і інжынеры. Толькі ў Беларусі за гады дзевятай пяцігодкі больш за 110 тысяч рабочых пазбавіліся цяжкой ручнай працы, перайшлі на больш лёгкія аперцыі.

Рабочы тыдзень у Саветскім Саюзе складае 41 гадзіну, а для тых, хто працуе ў складаных вытворчых умовах — 36. Працоўныя маюць два выходныя дні і поўнасю аплачваемы абавязковы штогадовы адпачынак.

СССР належыць да ліку краін з самым нізкім узроўнем траўматызму на вытворчасці. І ўзровень гэты пастаянна змяншаецца: за апошнія дзевяць гадоў ён панізіўся на 50, а ў некаторых галінах вытворчасці амаль на 67 працэнтаў.

А вось што піша заходнегерманскі часопіс «Штэрн»: «Кожны сем мінут у нашай краіне адзін рабочы становіцца інвалідам, кожныя дзве гадзіны здараецца няшчасце са смертным канцом; за год ахвярамі на рабочых месцах становяцца два мільёны чалавек. На нараканні рабочых адміністрацыя звычайна адказвае: «Працуйце! А не падабаецца — ідзіце».

Токар механічнага цэха Мінскага трактарнага завода Э. Грыўцік звярнуўся ў мясцовы камітэт прафсаюза: адміністрацыя аб'явіла чарговы выходны дзень рабочым днём. Ці правільна гэта?

У нашым працоўным заканадаўстве строга вызначаны надзвычайныя акалічнасці, якія дазваляюць адміністрацыі звяртацца да звышурочнай працы. Гэта, напрыклад, работа па прадхіленню грамадскага або стыхійнага бедства, вытворчыя аварыі, якія патрабуюць неадкладнай іх ліквідацыі. Нічога такога, на шчасце, на мінскім заводзе не было. Значыць, адміністрацыя пайшла на парушэнне працоўнага заканадаўства. Хто ж у такім выпадку абароніць правы рабочых?

Выступаючы на XV з'ездзе саветскіх прафсаюзаў, Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. Брэжнёў гаварыў: «...Прафсаюзы закліканы абараняць працоўных, паводле выказвання Леніна, ад празмернай ведамаснай стараннасці і бюракратычных скажэнняў, з якімі яшчэ, на жаль, часам даводзіцца сутыкацца».

Так, прафсаюзы, якія адстойваюць правы саветскіх працоўных, сочаць і за тым, каб адміністрацыя выконвала правілы і нормы аховы працы. Тэхнічная інспектура прафсаюзаў карыстаецца вялікімі правамі, і яе інструкцыі абавязковыя для адміністрацыі. І на Мінскім трактарным становішча выправілі, а вінаватых пакаралі.

Дзякуючы захадам, якія прымаюцца дзяржавай і прафсаюзамі па ахове працы, за гады Саветскай улады зусім зніклі многія прафесійныя хваробы, такія, напрыклад, як «медналіцеяная ліхаманка», што касіла людзей на ліцейных заводах дарэвалюцыйнай Расіі, «сутаргавая хвароба», ад якой пакутавалі рабочыя металургічных, шклянных і цукровых заводаў. Тым не менш, яшчэ не ўсе праблемы вырашаны.

Таму пытання аховы працы была ўдзелена асабліва ўвага на XXV з'ездзе КПСС, які ўказаў на неабходнасць павышэння аснашчэнасці прадпрыемстваў сучаснымі сродкамі тэхнікі бяспекі і вытворчай санітарыі. Прадугледжана і надалей шырэць выкарыстоўваць дасягненні навукі і тэхнікі, удасканаліць тэхналогію і абсталяванне для стварэння бяспечных умоў працы саветскіх людзей.

гар Хадаятула — дырэктар аддзела гідралогіі і меліярацыі Міністэрства сельскай гаспадаркі Афганістана.

Можна і далей працягваць падобны пералік, бо з году ў год расце спіс «тытулаваных» выпускнікоў беларускай вышэйшай школы. І гэта заканамерна. Маладыя краіны імкліва развіваюць сваю эканоміку і смела дэвяраюць юнакам з дыпламамі высокай адміністрацыйнай пасады. Зразумела, такія акалічнасці ўлічваюць у сваёй рабоце саветскія выкладчыкі. Яны імкнуцца перадаць студэнтам — замежным грамадзянам — не толькі пэўную суму ведаў, а навучыць іх творча мысліць, выхваць у іх сацыяльную актыўнасць, шырокі круггляд.

Мінск. Новыя дамы на Юбілейнай плошчы.

Фота І. ЮДАША.

шпшт земляки

ВПЕРЕДИ — НОВЫЕ ДЕЛА

Новогодний праздник мы отметили в нашем клубе весело и дружно. Людей собралось много. Была настоящая елка, большая, нарядная. К этому дню я оформила цветную фотовыставку, присланную нам из Минска, — «Охрана природы в БССР». Фотографии замечательные, всем понравились.

18 января в Брюсселе состоялся съезд делегатов, на котором был заслушан отчетный доклад о работе в 1975 году, выбран новый состав Центрального правления.

В отчетном докладе говорилось, что минувший год был для нас периодом активной деятельности. Соотечественники, живущие в Бельгии, члены их семей торжественно отметили 30-летие всемирно-исторической Победы над фашистской Германией. По сложившейся доброй традиции в отделе Союза советских граждан устраивались торжественные собрания и вечера, возлагались венки на могилы советских

воинов, сражавшихся бок о бок с бельгийскими патриотами против фашистов, участвовавших в выставке, которые пользовались большим успехом. Были и другие мероприятия по культурно-просветительной работе. В нынешнем году нас ждут новые дела.

В нашем отделе ССГ в г. Шарлеруа регулярно проводятся просмотры советских кинофильмов. За киномеханика обычно бывает мой муж Люсьен.

Мы очень рады за советских спортсменов, которые своими выступлениями на Олимпиаде покорили всех. «Это триумф советского спорта!» — писали местные газеты. Желаем нашим спортсменам дальнейших успехов. Ведь спорт — это тоже одна из форм борьбы за мир.

И в заключение — большое спасибо за бесценный подарок — книги. Они нам очень нужны здесь.

С уважением
Мария ГОРОХ-ГОНЬЯ.

Бельгия.

ПАМ'ЯЦІ СЯБРА

Пасля цяжкай хваробы ў Мінску памёр Вянецслаў Савіцік.

Вянецслаў Іосіфавіч нарадзіўся 7 снежня 1898 года ў вёсцы Савіцікі Глыбоцкага раёна. У 1926 годзе ён вымушаны быў пакінуць родныя мясціны і шмат гадоў жыў у Аргенціне.

В. Савіцікі прымаў актыўны ўдзел у прафсаюзным руху, не аднойчы плячо ў плячо з аргенцінскімі таварышамі па працы выходзіў на дэманстрацыі, стаяў у пікетнах бастуючых...

Разам з іншымі беларускімі актывістамі В. Савіцікі ўдзельнічаў у стварэнні прагрэсіўных культурна-асветных арганізацый нашых суайчыннікаў у Аргенціне. То была цяжкая, небяспечная работа: мясцовая рэакцыя ўсяляк перашкаджала дзейнасці такіх арганізацый, праследавала іх членаў. Неаднаразова пад-

вяргаўся арышту і В. Савіцікі. Але вытрымка і стойкасць заўсёды дапамагалі яму.

Гэтыя яго якасці, а таксама добразычлівасць, чуласць да людзей садзейнічалі росту яго аўтарытэту сярод суайчыннікаў. І калі ў ліпені 1941 года быў створаны Беларускі дэмакратычны камітэт дапамогі

Радзіме, яго старшынёй абралі В. Савіціка. Ён узначальваў камітэт да 1948 года і за гэты перыяд зрабіў вельмі многа для ўмацавання сувязей паміж землякамі-беларусамі, выхавання ў іх пачуцця любві да Радзімы, для арганізацыі дапамогі сваёй роднай Беларусі, якую Вянецслаў Іосіфавіч не забываў.

У 1955 годзе збылося запавятае — В. Савіцікі вярнуўся на Радзіму. Жыў і працаваў у Мінску. У 1964 годзе быў прыняты ў рады Камуністычнай партыі Саветскага Саюза.

Светлая памяць аб В. Савіцікім — камунісце, верным сыне Беларусі, добрым чалавеку — назаўсёды застаецца ў сэрцах тых, хто ведаў яго.

Ю. Акулік, С. Катуюнак, А. Ляонік, А. Пранько, В. Пук, П. Ціхан, В. Фраловіч і іншыя.

РАКА СПЯШАЕЦЦА Ў АКІЯН

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

няны веды на роднай зямлі. Так, Фам Ван Дэу, які скончыў аспірантуру БДУ, працуе рэктарам Ханойскага педінстытута. Выпускнік БДУ Райланда Райноса Эспіноса — намеснік дырэктара Інстытута хіміі Акадэміі навук Рэспублікі Куба. Выпускнік БПІ Матха Дамінік з'яўляецца адказным работнікам Міністэрства шляхоў зносін, транспарту і працы Танзаніі, Годвін Адзеога Адземола — намеснік дырэктара металургічнага прадпрыемства ў Нігерыі, Генеральным дырэктарам завода металарэзных станкоў і інструменту ў Кабуле (Афганістан) працуе Бануаз Аяз, які скончыў аспірантуру БПІ, а выпускнік БСГА Кар-

гар Хадаятула — дырэктар аддзела гідралогіі і меліярацыі Міністэрства сельскай гаспадаркі Афганістана.

Можна і далей працягваць падобны пералік, бо з году ў год расце спіс «тытулаваных» выпускнікоў беларускай вышэйшай школы. І гэта заканамерна. Маладыя краіны імкліва развіваюць сваю эканоміку і смела дэвяраюць юнакам з дыпламамі высокай адміністрацыйнай пасады. Зразумела, такія акалічнасці ўлічваюць у сваёй рабоце саветскія выкладчыкі. Яны імкнуцца перадаць студэнтам — замежным грамадзянам — не толькі пэўную суму ведаў, а навучыць іх творча мысліць, выхваць у іх сацыяльную актыўнасць, шырокі круггляд.

«Краінам, якія развіваюцца, патрэбны не проста падрыхтаваныя кадры, спецыялісты высокай кваліфікацыі. Ім патрэбны спецыялісты-патрыёты, да канца адданыя справе нацыянальнай незалежнасці і прагрэсу сваіх краін, людзі дэмакратычных, прагрэсіўных поглядаў, якія беззапаветна аддаюць усе свае веды Радзіме». Так сказаў кіраўнік Саветскага ўрада Аляксей Касыгін на ўрачыстым сходзе з нагоды першага выпуску Універсітэта дружбы народаў імя П. Лумумбы. З гадамі актуальнасць гэтых слоў узрастае, бо яны датычаць усё большай колькасці маладых людзей. Толькі ў Беларусі, напрыклад, у 1970—71 гадах вучылася каля 700 студэнтаў з 54 краін, сёлета

набываюць веды 2 230 пасланцоў з 81 краіны, а ў канцы пяцігодкі колькасць замежных студэнтаў пяройдзе за тры тысячы... Расшыраецца падрыхтоўчы факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (тут замежныя грамадзяне вывучаюць рускую мову, асновы грамадскіх і прыродазнаўчых навук), адкрыты новыя — у Беларусі і ў Беларусі сельскагаспадарчай акадэміі.

Магчыма, колькасць рост камусьці здасца не вельмі значным. Нагадаем, што Беларусь — адна з 15 рэспублік Саветскага Саюза, кожная з якіх уносіць свой уклад у падрыхтоўку нацыянальных кадраў для іншых краін. Галоўны арыенцір сёння — якасць. Ва-

жымі з'яўляюцца не толькі багацце навукальнай базы, узровень выкладання, але і высокая патрабавальнасць да студэнтаў, усебаковая дапамога ім у засваенні праграмавага матэрыялу, актыўны ўдзел у грамадскім жыцці зямляцтва, інстытута.

У апошні дзень сакавіка ў Мінску адбыўся рэспубліканскі злет выдатнікаў вучобы — юнакоў і дзяўчат з розных краін. Былі кветкі і падарункі «віноўнікам» урачыстасці, цёплыя словы ўдзячнасці выкладчыкам, дружбыя апладысменты ўсёй залы. Вялася дзевяць гаворка пра студэнцкае жыццё. Пасрэдня адзнака — вынік несур'езных адносін да вучобы — наносіць страту не толькі іх уладальніку, але краі-

ЭТО ГОРЬКОЕ СЛОВО — РАЗОЧАРОВАНИЕ

Чувство, которое испытывают люди, выехавшие из Советского Союза, чтобы жить в пресловутом «свободном мире», можно выразить словами: «Разочарование и даже злоба к Западу, не оправдавшему надежд».

Вывод этот принадлежит не нам. Его сделал некто Эдуард Лимонов, напечатанный в издающейся в Нью-Йорке эмигрантской газете «Новое русское слово» статью с характерным названием — «Разочарование».

Мы не знаем, кто скрывается за несколько водевильной фамилией Лимонов, но, судя по тому, что он пишет, автору хорошо не понаслышке, а изнутри знаком мир эмигрантов. Он человек «с той стороны», и именно это придает особую убедительность его свидетельства. Столь же показательно, что оно напечатано газетой ультраправой, известной своим стойким антисоветизмом.

Вновь и вновь с надрывом, словно разрывая рубаху на груди, повторяет Лимонов это горькое слово. «Разочарование налицо, — пишет он. — Речь идет о разочаровании бывших советских граждан, воочию увидевших западный мир... оказавшихся, наконец, в благословенном «свободном мире».

Чем же не понравился им Запад при рассмотрении не из прекрасного далека, а в упор, лицом к лицу? Многим. И прежде всего тем, что он вдребезги разбил миф о себе самом как о мире социальной гармонии и потребительском рае, каким рисуют буржуазное общество его апологеты. «В нехоршее для Запада время приехали эмигранты, — сетует Лимонов. — Инфляция,

дороговизна, безработица, неуверенность в завтрашнем дне, забастовки...»

Что ж, симптомы болезни определены верно, а вот тон явно не тот. Будто речь идет о курортниках, не угадавших сезона и попавших под обложные дожди! А дело ведь не в том, что хорошие времена для Запада кончились. Сотрясающие его социальные бури — это не сезонные колебания погоды, а величина постоянная, заданная раз и навсегда.

Более 13 миллионов человек насчитывает армия безработных только в «большой шестерке», объединяющей самые развитые страны капиталистического мира — США, Японию, ФРГ, Францию, Англию, Италию. В среднем на 10 процентов подсакивает в них за год стоимость жизни. Цифра зловещая, но усредненная. А вот в Англии, к примеру, которую даже партнеры по «шестерке» не без злорадства именуют «большим человеком Европы», в прошлом году цены на продукты питания, предметы широкого потребления, плата за газ и электричество повысились на 25 процентов. По утверждению такого вполне уважаемого свидетеля, как газета «Гардиан», каждый восьмой житель Британских островов находится на уровне, дающем, по официальной статистике, право на пособие по бедности.

Недуги капиталистического строя предстают еще рельефнее на фоне грандиозных социально-экономических итогов развития нашей страны в минувшей пятилетке. Динамичный рост экономики, стабильные цены, полная занятость населения. Объем промышленного производства увели-

чился на 43 процента. На новые мероприятия по повышению жизненного уровня народа Советским государством было израсходовано в 1,7 раза больше средств, чем в предыдущем пятилетии. Реальные доходы в расчете на душу населения увеличились на 24 процента. Более чем 75 миллионам человек была повышена оплата труда, еще примерно у 40 миллионов доходы возросли за счет увеличения пенсий, пособий и стипендий.

Сравнение столь же разительное, сколь и напрашивающееся! И «бывшие советские граждане», как свидетельствует «Новое русское слово», очень скоро тоже начинают сравнивать. «Когда приходит время платить за квартиру, — пишет Лимонов, — он (эмигрант) со вздохом вспоминает дешевизну квартплаты, газа и электричества в СССР, вздыхает он и обменивая доллар на два жетона для проезда в метро, полдоллара — это вам не 5 копеек. То, что казалось агитационными приемами там, на бывшей родине, здесь порой обрастает плотью и становится фактом. И надо признать, множеству эмигрантов... эмиграция кажется иной раз трагической ошибкой».

Личная трагедия — такова высокая, но по строгому счету справедливая цена, которую приходится платить за политическое недомыслие. Надо отдать должное «свободному» западному обществу: практический курс политграмоты, который оно преподает своим новым гражданам, отличают наглядность и предельная убедительность!

(Окончание на 6-й стр.)

за мяжой і дома

ПЕРАД СУСТРЭЧАЙ З ДАНИЯЙ

У таварыства «Данія—СССР» стала добрай традыцыяй праводзіць дні Савецкага Саюза з удзелам адной з саюзных рэспублік. Датчане пазнаёміліся ўжо з Азербайджанам, Казахстанам. Сёлетняя восенню нашу Радзіму будзе прадстаўляць Беларуска ССР.

У сувязі з гэтай падзеяй у Мінску пабывала дэлегацыя таварыства «Данія—СССР». Госці — сакратар таварыства Ула Лунгбек, журналістка, тэатральны крытык Яна Раш, супрацоўнік тэлебачання, мастак Ери Маціясен — сустрэліся з намеснікам старшыні прэзідыума праўлення Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі В. Чарняўскай, актывістамі таварыства, абмеркавалі з імі пытанні, звязаныя з падрыхтоўкай да гэтых дзён.

Члены дэлегацыі прысутнічалі ў Палацы культуры Мінскага аўтазавада на канцэрце фальклорна-этнографічнага ансамбля «Харошкі», азнаёміліся з работамі беларускіх народных умельцаў, а таксама творами мастакоў на выстаўцы «Слава працы» ў Палацы мастацтва, экспанатамі ВДНГ БССР.

Дацкай публіцы прынясе вялікае задавальненне сустрэча з такім ансамблем, як «Харошкі», сказала Ула Лунгбек карэспандэнту БЕЛТА. Мне асабліва спадабаліся вельмі прыгожыя беларускія народныя танцы, поўныя гумару.

Дні Савецкага Саюза ў Даніі, заўважыла госця, афіцыйна адкрыюцца ў Капенгагене 24 кастрычніка, але пачнуцца яны намога раней — 15 верасня з адкрыцця выстаўкі твораў графікі, акварэлі і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва і будучы працягваюцца да лістапада. Дацкая публіка пазнаёміцца з маладзёжным харэаграфічным ансамблем, выстаўкамі дзіцячых малюнкаў, фотавыстаўкамі аб жыцці Беларусі. Адбудуцца сустрэчы з прадстаўнікамі рэспублікі, фестываль мастацкіх і дакументальных фільмаў і многія іншыя мерапрыемствы. Яны пройдуць у Орхусе, Ольбаргу, Харсенсе і іншых гарадах Даніі.

Несумненна, гэтыя дні, падкрэсліла Ула Лунгбек, выльюцца ў вялікае свята дацка-савецкай дружбы.

У ГЕНКОНСУЛЬСТВЕ ГДР

У генеральным консульстве ГДР у Мінску адбылася сяброўская сустрэча з выпадку 30-годдзя ўтварэння Саюза свабоднай нямецкай моладзі. На ёй прысутнічалі партыйныя, савецкія, камсамольскія работнікі, прадстаўнікі грамадскіх арганізацый, актывісты Беларускага аддзялення Савецкага таварыства дружбы з ГДР, журналісты.

Консул Э. Корн цёпла вітаў прысутных, расказаў аб слаўных справах Саюза свабоднай нямецкай моладзі, які нарадзіўся ў выніку вызвалення Савецкай Арміяй нямецкага народа ад фашызму.

Мы ганарымся, падкрэсліў у сваім выступленні першы сакратар ЦК ЛКСМБ К. Платонаў, што ў савецкай моладзі ёсць такі верны сябар, як Саюз свабоднай нямецкай моладзі, радуемся яго поспехам у сацыялістычным будаўніцтве.

ГОСЦІ З ІРЛАНДЫ

«Маёй даўняй марай было наведаць Мінск. Я шмат чытаў аб гэтым горадзе, мужнай барацьбе яго жыхароў, бачыў фільмы «Генерал Пушча» і іншыя аб барацьбе партызан Беларусі супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Мне хацелася пабачыць на свае вочы вуліцы і плошчы горада-героя, па якіх хадзілі гэтыя адважныя патрыёты». Так сказаў карэспандэнту БЕЛТА генеральны сакратар таварыства «Ірландыя—СССР» Фрэнк Эдвардс, які разам з віцэ-прэзідэнтам таварыства Донунам О'Келі наведаў сталіцу Беларусі.

Дэлегацыя ірландскіх сяброў азнаёмілася з выдатнымі мясцінамі Мінска, сустрэлася з кіраўнікамі і актывістамі Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі. Адбыўся карысны абмен думкамі аб перспектывах развіцця сяброўскіх і культурных сувязей паміж грамадствамі Ірландыі і Савецкай Беларусі.

«Мне прыемна было ўбачыць, што Мінск, амаль поўнасьцю разбураны ў гады вайны, адноўлены і стаў яшчэ прыгажэйшым, — заўважыў Фрэнк Эдвардс. — Цяперашні візіт дэлегацыі, а гэта ўжо не першая паездка прадстаўнікоў таварыства «Ірландыя—СССР» у Беларусь, паслужыць справе далейшага ўмацавання сяброўскіх сувязей паміж ірландскім і савецкім народамі».

48 розных гурткоў працуюць пры Віцебскай абласной станцыі юных тэхнікаў. У іх займаецца 700 навучэнцаў.

НА ЗДЫМКАХ: першакласнікі Юра ЛАХАДЫНАУ і Дзіма ІВАНОВ (справа) на занятках у гуртку тэхнічнага мадэлявання; метадыст станцыі юных тэхнікаў В. БРАДЗІХІН з дзецьмі ля экспанатаў пастаянна дзеючай выстаўкі.

не, якая яго паслала, дзе чакаць вельмі патрэбнага спецыяліста.

Юнакі і дзяўчаты выступалі на злёце са сваімі разважаннямі, меркаваннямі, прапановамі. Алукуні Апеола з Нігерыі параўнаў студэнцкія гады з ракой. Ад маленькага ручайка школьных ведаў набірае яна імклівы бег, шырыцца і расце, каб паўнаводнай улліцца ў акіяна бурлівага і складанага сучаснага жыцця. Рэчышча не аднойчы перагароджваюць розныя перашкоды, але рух наперад нястрымны — праз усе цяжкасці і супярэчнасці настойліва ідзе чалавек да вяршынь ведаў, загартоўваецца і мужнее. Не толькі падручнікі і выкладчыкі ўплываюць на фарміраванне спецыяліста, але і сама паўсядзённасць.

Алукуні Апеола гаварыў страсна і ўсхвалявана. Адчувалася, што ён зрабіў свае вывады сам і яны сталі яго глыбо-

кімі перакананнямі. І няхай гэта было паўторнае адкрыццё Амерыкі. Сваёй шчырасцю і прагай ісціны яно якраз нагадала палыманья маналогіх юнакоў з Расіі, што сто гадоў назад збіраліся на студэнцкія вечарыні ў Лейпцыгу ці Гейдэльбергу. І ці не там праскочылі першыя, ледзь прыкметныя іскры, ад якіх і сёння палаюць на ўсіх кантынентах факелы барацьбы за сацыяльную роўнасць і прагрэс?

Палесцінец Луаі Мубаед рыхтуецца стаць урачом. Але яго выступленне на злёце выдатнікаў амаль не закранала студэнцкіх проблем. Ён увесь думкамі там, дзе пакутуюць і змагаюцца яго землякі. З трыбуны інтэрнацыянальнага сходу гучыць страсны голас прамоўцы, лідара. Барацьба, мір, прагрэс — гэтыя словы паўтараюцца найчасцей. І міжволі

думаецца прысутным у зале: ці не палітычным дзеячам стане студэнт-медык, ці не змусяць яго абставіны праз гады змагацца не толькі з хваробамі, але і злычыць грамадства, словам і справай адстойваць шчасце суайчыннікаў, як выпала гэта на долю Сальвадора Альенды?

Будучы спецыяліст па водазабеспячэнню Жыгжыдсурэнгійн Нэргуй з Манголіі расказвае пра вытворчую практыку, і зала час ад часу выбухае смехам. Бач ты, як цудоўна валодае слоўцаў рускай мовай! Прымаўкі сыплюцца адна за адной. І рэфрэнам паўтараецца вывад: «А без вады...»

З розных краін прыехалі за ведамі ў Беларусь юнакі і дзяўчаты, рознымі спецыяльнасцямі яны авалодаюць, розныя праблемы турбуюць іх. Але ў адным сыходзяцца ўсе — вучыцца патрэбна толькі на вы-

датна, каб прынесці ў будучым сваёй радзіме як мага больш карысці, апраўдаць давер савецкіх выкладчыкаў, поўнасьцю раскрыць свае здольнасці ці таленты.

Замежным студэнтам, вядома ж, бывае не проста на пачатку ўвайсці ў нашу паўсядзённасць. Мова, звычай, лад жыцця — усё гэта трэба вывучыць і зразумець і добразычліваць савецкіх людзей, пастаяннае клопаты дзяржавы аб вучобе і быццё даюць магчымасць юнакам і дзяўчатам з розных краін свету не адчуваць тут сябе адзінокамі, чужымі. Яны маюць усе тыя ж правы, што і савецкія студэнты, а часам як госці і прывіляваныя карыстаюцца. Любы выкладчык застаецца пасля заняткаў, каб растлумачыць ці паўтарыць часткова лекцыю, даць параду ці кансультацыю. Любы прахажы падкажа, як

зручней дайсці або даехаць да музея, кінатэатра. І кожны, нават выпадковы, субядзнік грунтоўна і дярпліва растлумачыць іншаземцу незразумельна яму правы нашчага жыцця. Сацыялістычнае грамадства зрабіла інтэрнацыяналізм нормай паводзін людзей.

Прыязныя, сяброўскія адносіны, пэўна ж, не могуць не ўплываць на думкі і пачуцці юнакоў і дзяўчат з замежных краін. І тыя словы ўдзячнасці Савецкаму Саюзу, што гучалі з трыбуны рэспубліканскага злёту выдатнікаў вучобы, некалі з'явіцца і на старонках рамана ці аповесці, дзе былы студэнт вобразна расказае сваім землякам пра гады вучобы ў Беларусі.

«Голас Радзімы»

№ 15 (1430)

Проходит совсем немного времени, пишет Лимонов, и среди эмигрантов, особенно молодежи, начинается процесс радикального «полевения». Люди, покинувшие по своей воле страну, где давно и навсегда уничтожена эксплуатация человека человеком, вдруг начинают ощущать в себе «знакомую по советским учебникам классовую ненависть к богатым слоям западного общества».

Это еще одно открытие, которое делают для себя поли-

терять себя. Мне лично горько видеть седого поэта, получающего вэлфер, или писательницу, лепящую пирожки».

Читаешь эти строки и думаешь: каким же чудовищным цинизмом надо обладать, чтобы о людях, потерявших родину и оказавшихся на помойке буржуазного мира, с трескучим пафосом писать, как это делают иные борзописцы на Западе: «Они выбрали свободу!»

Кстати, о свободе. Как же обстоит дело с теми самыми политическими свободами, которых на Западе вроде столько, что хоть пруд пруди? И тут

истеричные, склонные к эксцессам люди! Себя Лимонов, видимо, к ним не относит. Он из числа тех, кто считает: «Следует набраться терпения», побарахтаться, авось в конце концов выплывешь!

Пусть барахтается. Нам же хотелось бы вернуться к тем, кто, не желая следовать его примеру, молит о возвращении на родину.

Вот перед нами фотография. Она напечатана в другой эмигрантской газете — «Русский голос». В отличие от уже знакомого нам «Нового слова», эта газета, выходящая в США с 1917 года, правдиво

ЭТО ГОРЬКОЕ СЛОВО — РАЗОЧАРОВАНИЕ

тические недоросли, попавшие в мир истэблшмента: выставленное на показ имущественное неравенство, кричащие социальные контрасты. Любое повышение цен, ударяющее человека труда, а еще больней эмигранта, даже не по карману, а по желудку, для сильных мира сего лишь дополнительный источник доходов.

Новоявленный член общества потребления, очень надеющийся преуспеть в нем, довольно скоро обнаруживает, что «путь наверх» для него закрыт, а вниз он уже катится. Там, на покинутой родине, он не ценя и не замечая этого, как мы не замечаем воздуха, которым дышим, был на каждом шагу окружен заботой государства, мог в любой момент опереться на помощь и поддержку любого из сограждан. Здесь он предоставлен самому себе и должен ежедневно вести борьбу за существование по всецелым законам мира капитала.

«Они проигрывают, — исланхолически констатирует Лимонов, имея в виду эмигрантов, — ибо не знают неписанных законов, привычек, нюансов западного мира».

И вот плачевный итог, с безжалостной точностью зафиксированный «Новым русским словом»: инженеры вынуждены работать рабочими, юнцы, мечтавшие поехать и посмотреть мир, едва зарабатывают на пропитание, честолюбцы, лелеявшие надежду на литературные лавры, узнали, что даже «свои» писатели здесь редко живут на литературный заработок. Многие разбрелись грузить ящики или убирать магазины. Кое-кто успел получить «вэлфер» — пособие по безработице, другие мечтают о нем...

«Труднее всего приходится интеллигенции, — пишет Эдуард Лимонов. — Более всего страшна не черная работа, страшна необходимость перестроиться психологически, стать не тем, кто ты есть, по-

«Новое русское слово» вдруг прямо так и заявляет: полностью, кому они нужны, эти политические свободы? Во всяком случае не эмигрантам!

Лимонов, оказывается, провел нечто вроде социологического исследования среди людей, выехавших на Запад из СССР в последние годы, и получил любопытные результаты. Он подробно перечисляет мотивы, по которым люди, опрошенные им, покинули родину, классифицирует социальные прослойки эмиграции, не забыв при этом поименовать «фарцовщиков и спекулянтов» с оговоркой, что не вкладывает в эти «почтенные слова обидного советского смысла», и, наконец, заключает: «Парадоксально, но никто, оказывается, не думал о политической свободе».

И правильно, между прочим, делал, что не думал! Чуть ниже сам Лимонов популярно разъяснил, что такое «свобода» по-американски. Цитируем: «Форм несвободы в этом мире множество... Американцы сами говорят о своей свободе так: «Я могу выйти на улицу с плакатом «Долой президента!». Но я не могу выйти с плакатом: «Долой моего босса!».

Доходчиво? Дальше некуда! Статья Лимонова напечатана под рубрикой «В порядке дискуссии». Но, думается, дискутировать особенно не о чем. Разбитое корыто, у которого оказались «бывшие советские граждане», — это не предмет для полемики, а вещь самая, что ни на есть очевидная, наглядное учебное пособие все из того же политического ликбеза.

Если о чем и спорить, то о частностях.

Лимонов, к примеру, хоть и пускает слезу, но тут же вытирает ее кулаком и пытается хорохориться. Он знает, сколько заявлений с просьбой разрешить вернуться в СССР лежит в советском посольстве в Вашингтоне, но утверждает, что «их написали самые слабые,

рассказывает выходцам из нашей страны, по разным причинам оказавшимся на чужбине, о том, что происходит на их далекой родине и в мире».

Четверо «слабых, истеричных, склонных к эксцессам людей» изображены на снимке: слесарь Макс Конный, токарь Иосиф Ройзман, журналист Григорий Рубенчик, режиссер Владимир Шныгарь.

Трезво и честно рассказывают они о том, что произошло с ними. Одураченные сионистской пропагандой, они эмигрировали из СССР, оказались в Израиле, но, едва вкусив прелести земли обетованной, стали искать обратный путь. Дорога лишений привела их в США.

«Пожалуй, даже в богатом русском языке трудно найти точные краски, чтобы описать положение, в каком находится сейчас многие сотни людей, эмигрировавших из Советского Союза, — говорится в письме. — Обездоленные, несчастные, потерявшие смысл в жизни, они мытарствуют по свету в поисках лучшей доли. Но после того, что потеряно, вряд ли отыскать лучшее».

После опубликования письма в «Русском голосе» на квартиру, в которой жили его авторы, был совершен налет. Озверевшая банда сионистов учинила в ней разгром. Макс Конный получил серьезное ножевое ранение. Полиция, прибывшая на место происшествия с «небольшим» опозданием, доставила жертв налета в госпиталь...

Грустная и поучительная история! К ней можно было бы прибавить много других, удивительно на нее похожих.

В заключение хотелось бы сказать лишь одно. В новом советском паспорте значатся простые и гордые слова: «Гражданин Союза Советских Социалистических Республик». Право относится их к себе — высокая честь.

В. ДЖАЛАГОНИЯ,
Б. ЧЕХОНИН.

НОВАЯ П'ЕСА МАКАЁНКА

Папулярнасць беларускага драматурга Андрэя Макаёнка год ад году пашыраецца. Здаецца, яшчэ зусім нядаўна на ўсесаюзную сцэну выйшла яго «Лявоніха на арбіце», а ўжо на падмостках розных тэатраў трывала прыжыццёвыя героі новых п'ес. Вось, напрыклад, якую статыстыку прыводзіць на сваіх старонках часопіс «Тэатр»: у рэпертуарны спіс драматычных тэатраў краіны за 1973 год, сярод дзвюх соцень твораў савецкіх і замежных аўтараў, увайшлі і тры апошнія п'есы Макаёнка. Прытым, усе яны па колькасці паставіўшых іх тэатраў і колькасці спектакляў увайшлі ў лік першых сарака: на трэцім месцы быў «Трыбунал», які ў 71-ым тэатры краіны прайшоў 2 720 разоў, крыху менш глядачоў сабралі «Зацюканы апостал» і «Таблетку пад язык».

І вось — зноў прэм'ера! Так здарылася, што тры папярэднія п'есы Макаёнка былі спачатку паставлены ў Маскве, а ўжо праз месяц-другі з'яўляліся ў беларускай сталіцы. Новая работа — «небяспечная камедыя» (як яе назваў аўтар) «Святая прастата» — пачала свой шлях да глядачоў са сцэны Беларускага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы. Купалаўцы амаль што ў тайне трымалі пастановку спектакля, таму ў сталічных тэатральных колах з нецярпеннем і цікаўнасцю чакалі прэм'еры.

Пачатак дзеі разгортваецца павольна. Але глядачы ўжо адразу захоплены спектаклем — гэта дзякуючы арыгінальнаму і, як заўсёды, вельмі арганічнаму ўвасабленню мастаком асноўнай ідэі твора. Афармленне спектакля зробленае Б. Герлаванам, з'явілася задаткам яго песнеху ў глядача.

Заяцгнуты ярка-зялёным сукном пагорак у цэнтры сцэны, на ім, задраўшы ў неба аглоблі, стаяць звычайныя калёсы, на задніку намалюваны сілуэты сялібы. Далей дэкарацыя і настрой, які яна стварае, можна апісаць словамі з аўтарскай рэмаркі да п'есы: «Лета. Луг. Стажкі. Зеленыя, Ціша. Слакой. І над усім гэтым — блакіт. Прыгажосць казачная. Пташкі шчабечуць, верабейкі чырвякаюць, конікі стракачучы, звяняць камарыкі, гудуць пчолак. І чмелё завяршае свой палёт... Калі адным словам, то — рай. Царства нябеснае».

І вось пасярод усёй гэтай прыгажосці пакутуе чалавек — «богападобны біблейскі старац». На старасці год яго напаткала гора — малодшы сын, які праце прадаўцом у магазіне, аблічыў жанчыну на... сорок дзве капейкі! Для Старога, які ўсё сваё жыццё пражыў чэснай працай, гэты ўчынак сына — амаль што трагедыя «Справа не ў тым — колькі ўзяў, — крычыць ён жонцы, — а ў тым, што ўзяў!» Дзе яго сорама? Дзе сумленне? Зганьбіць род! Прадаць за сорок дзве капейкі!?

Хто ж ён, герой новай п'есы Макаёнка? Богападобны біблейскі старац? Хутэй за ўсё — сусветнае чалавечнае сумленне. Ён і апрануты ва ўсё белае, што сімвалізуе яго вялікую маральную чысціню. Вядома, Стары — вобраз гратэскны, яго чэснасць, прыньцывосць, прыналежнасць да ўсяго ў свеце іншы раз набываюць гіпербалічныя памеры, і тады ён крычыць угару, у неба лётчыку звышгукавога самалёта, за якім застаецца густы шлейф дыму: «Кар'юратар папраў! Не пачуе. Хоць бы назад азёрнуўся. Так сама, відаць, пражыгацель, ліхач, абы пакрасавацца. Палавіна гаручага не згарае, а ён... Транжыр! Пражыгацель!».

Ён ўсюды цягае за сабой найсучаснейшы шматканальны транзістарны прыёмнік, раз-пораз яго ўключае, прыслухоўваецца — што дзеецца ў свеце. І калі дыктар паведамляе: «...трыста дзесяць танкаў і шэсцьдзесят самалётаў, а праціўнік страціў дзвесце сорок два танкі і дзевяноста самалётаў...», Стары хмура паціскае плячымі: «І што яны там думваюць? Не могуць жыць проста, мірна...» Народны артыст рэспублікі Генадзь Аўсянікаў, які іграе Старога, раскрывае характар свайго героя праз самыя тонкія інтанацыі і душэўныя зрухі — непрымрымы да несумленнасці, ён у сваім гневе на сына не страшны, ён не ў сілах пакараць вінаватага, але рашуча патрабуе ад таго змыць грэх, які лёг плямай на ўсю сям'ю, самымі суровымі сродкамі — «А вельмі проста: у турму. Хай сам ідзе туды, запісваецца і садзіцца чын чынам. А як вы думалі? Там даўно яго ждуць, Месца пустуе, хоць турму закры-

КАЛЕКТЫВУ эстрадна-сімфанічнага аркестра Палаца культуры вытворчага аб'яднання «Беларуськалій» прысвоена званне народнага. Ён раўеснік горада беларускіх гарнякоў. За час свайго існавання аркестраў даў больш за дзвесце канцэртаў. І не толькі ў Салігорску. Самадзейных музыкантаў слухалі ў Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы, у Польскай Народнай Рэспубліцы, у многіх гарадах нашай краіны.

У ДЗЯРЖАЎНЫМ аварскім музычна-драматычным тэатры імя Гамзата Цадасы абдылася прэм'ера спектакля на п'есе беларускага драматурга Андрэя Макаёнка «Таблетку пад язык». Рэжысёр-пастаноўшчык спектакля — лаўрэат рэспубліканскай прэміі Абунаваз Гусейнаў.

ТРЫЦЦАЦЬ гадоў назад была заснавана Іўеўская раённая бібліятэка. Першыя чытачы актыўна дапамагалі яе работнікам камплектаваць кніжныя фонды. На паліцах бібліятэкі пачалі з'яўляцца тамы твораў Леніна, кнігі Горкага, Тургенева, Талстога, Купалы, Коласа, якія збераглі савецкай людзі ў гады фашысцкай акупацыі.

Цяпер раённая бібліятэка размешчана ў прасторным памяшканні, мае вялікую чытальную залу. Яе кніжны фонд налічвае каля 50 тысяч тамоў.

НА ПРАЦЯГУ некалькіх дзён у Сумскай вобласці Украінскай ССР гасціла група дзелячай кінамастаства Беларусі. Цікавая сустрэча абдылася ў сяле Бароза Глухайскага раёна. Народны артыст БССР Іосіф Вейняровіч, рэжысёр-пастаноўшчык Барыс Шадурыч, актрыса Святлана Міхалкова расказалі ўкраінскім хлэбаробам аб сваёй рабоце ў кіно, аб новых кінакарцінах студыі «Беларусьфільм».

Новы інструментальны ансамбль «Кантабіле» створаны пры Беларускай дзяржаўнай філармоніі. У яго рэпертуары — творы кампазітараў XVI — XVII стагоддзяў. НА ЗДЫМКУ: ансамбль «Кантабіле» — справа налева: Аляксандр ФІСЕЙСКІ [арган, клавесін], Міхаіл БАРАНОУСКІ [скрыпка], Валерыя ФРАЛОУ [габой], Генадзь ГЕДЫЛЬТЭР [флейта], Юры ЦЫРУК [віяланчэль]. Фота В. САШЫНА.

вай...» Суровасць гэта, відаць, выклікана і тым, што жыццё Старога і яго жонкі не заўсёды было салодкім, але дзяцей старэйшых яны выгадалі сумленнымі і працавітymi — «старэйшая дачка — доктарка, Якаў — канструктар на спытацельнай станцыі, Мікола — аграном, Пятро — суддзёй у сталіцы, Анота — па рыбах спецыяліст. Сося і Клава з Дошкі гонару не злазіць. А Жорка, а Міля?» «А гэты? А? Жан? Не Іван! Імя сабе падмяніў. Не як людзі, як бобік. Не ў поле, не к станку, не на трактар пайшоў. А лёгкага хлеба шукае. Вучыцца лень, працаваць лень, а жыццё раскошна хоча. Хто ён? Адкуль ён? Таргаш? Бізнесмен?»

Калі ўспомніць разумнага і не па ўзросту інфармаванага юнага героя з п'есы Макаёнка «Зацюканы апостал», то Старога са «Святой прастаты» можна назваць «састарэлым вундэркіндам» — ён разбіраецца ва ўсіх абсалютна праявах жыцця, дасціпна, з сялянскай кемлівасцю каменціруе падзеі палітычнага міжнароднага жыцця. «І ўсё ты ведаеш. Учора старшыня наш пры людзях сказаў, што цябе можна міністрам замежных спраў ставіць ці прэзідэнтам у якую краіну пасадзіць», — гаворыць яго жонка.

Стомлены душэўнымі перажываннямі, Стары засынае. З'яўляецца Старая: «Дык ты спіш? На свеце такія беспарэды, растраты, разбой, а ты спіш?.. Там мільярды ў распыл пускаюць; на зброю, на войны, на грабёж... Калі ты такі чэсны, то ідзі і зараз жа, зараз жа навідзі парадак!» І дзіва — мы бачым нашага Старога ў прэзідэнцкім крэсле. Праўда, усё адбываецца ў сне. Наш герой не губляецца ў новай ролі галавы ўрада «адной замежнай дзяржавы». Ён поўны рашучасці прывесці да ладу бюссансую дзейнасць грамадства, падпарадкаванага мілітарызмай машыне. Але акружаны шайкай міністраў, якія павольна тлумачаць усе імкненні і загады новага прэзідэнта, Стары трапляе ў тупік. З'яўляецца Гаспадар, той, хто, як кажуць, «заказвае музыку», і недагадзіўшаму прэзідэнту пагражае фізічнае знішчэнне.

Якраз у гэтым месцы дзеі вялікую частку ўвасаблення рэжысёрскай і аўтарскай задумы бярэ на сябе мастацкае афармленне спектакля. Над сцэнай звісаюць партрэты палітычных дзеячаў розных эпох і народаў. Тут і ўспамінаецца эпіграф, зроблены аўтарам да другой дзеі п'есы:

- Джон Ф. Кенэдзі!
- Забіты.
- Сальвадор Альендэ!
- Забіты.
- Муджыбур Рахман!
- Забіты.

Наогул, другая дзея спектакля разыгрываецца зусім у іншым стылі, чым першая, яна нагадвае нешта накшталт жанру палітычнага рэвію. Маналогі Старога набываюць пафасную публіцыстычную накіраванасць. Ён выкрывае заганнасць палітычнай сістэмы, якая прывяла эканоміку да мілітарызаванні. І калі міністры пачынаюць перакідацца глобусам, на якім выразаюць відца контуры зямных мадэрыяў, робіцца страшна, што раптам яны ўпусцяць гэты «бясцэнны мячык» і тады... З усіх сіл намагаецца Стары спыніць гэтую небяспечную гульню. «З вамі ніякі прэзідэнт не зладзіць. Тут сістэму ламаць трэба!» — да такой высновы прыходзіць наш герой.

«Святая прастата» — спектакль паліфанічны. Рэжысура Валерыя Рэўскага заглябляе асноўныя думкі аўтара п'есы, выводзіць іх на першы план. Фінал спектакля, хаця герой і вымушаны прагнуцца і адмахнуцца ад вярэдлівачка «кашмару», напоўнены аптымізмам. Сімвалічна ружага веа, а потым становіцца чырвоным зямны шар пад нагамі не, дабрата і любоў перамагаюць чорныя сілы. Гінуць, правальваюцца ў нябыт чорныя цені цемрашалаў.

Калі гаварыць пра акцёрскія здабыткі, то яны вельмі цікавыя. У сваім, ужо добра вядомым прыхільнікам яго таленту, стылі ўвасобіў вобраз Старога народны артыст БССР Генадзь Аўсянікаў. Яго жонку мякка і лірычна сыграла народная артыстка рэспублікі Галіна Макарава. Зарала народная артыстка рэспублікі Галіна Макарава. Зарала народная артыстка рэспублікі Галіна Макарава. Зарала народная артыстка рэспублікі Галіна Макарава.

Новы спектакль з'явіўся падзеяй у культурным жыцці рэспублікі, а для аўтара, нашага вядомага драматурга Андрэя Макаёнка — новым крокам у раскрыцці таямніц чалавечых характараў. Можна спадзявацца, што «Святая прастата» зойме належнае месца сярод п'ес драматурга, што ідуць у многіх тэатрах краіны.

Алесь ГАЎРОН.

Зграбны, трывалы і недарагі посуд вырабляе Мінскі фарфаравы завод. Сталовыя і дэсертыныя талеркі, чайныя і кафейныя сервізы, памятнаыя кубкі і сувеніры сыходзяць з канвеера гэстага прадпрыемства. Высокі мастацкі ўзровень выканання выцікае павышаны попыт на іх сярод пакупнікоў.
НА ЗДЫМКУ: жывапісец Клаўдзія СЛЕСАРАВА (злева) і яе вучаніца Галіна ГРАЧОВА за работай.

Фота І. ЗМІТРОВІЧА.

Лепшыя фальклорныя калектывы Гродзеншчыны ўдзельнічалі ў абласным аглядзе творчасці. Сярод пераможцаў — самадзейны калектыв калгаса «Светлы шлях» са Смаргоншчыны. Яго вы бачыце на здымку зверху. Унізе — «Кадрый» у выкананні танцораў Тураўскага дома культуры Каўчэскага раёна.

Фота А. ПЕРАХОДА.

ЧАЛАВЕК ВЯЛІКАЙ МУДРАСЦІ

Калі ветравое шкло аўтобуса настолькі заляпіла снегам, што «дворнік» не спраўляўся змятаць яго, шафёр вымушаны быў спыніцца. Невысокі мужчына ў хромавых ботах насунуў глыбей шапку-вушанку, узяў у абедзве рукі два пакункі, абгорнутыя паперай, і накіраваўся да выхаду.

На хвіліну халоднае паветра ўварвалася ў салон аўтобуса, а чалавек адразу ж растаяў у снежнай заслоне. Некаторыя яшчэ ківалі ўслед галовамі, а Уладзімір Масюкевіч ужо крочыў напрамкі да хаты.

Ведалі б людзі, што ён, Масюкевіч, у такую завіруху скінуў з сябе паліто для таго, каб схаваць кнігі ад вільгаці, зусім дзіваком палічылі б. А Уладзімір быў задаволены: купіць адразу восемнаццаць тамоў Залы — такой удачы даўно ў яго не было...

...Усё пачалося з той першай кнігі, якую яму, маладому камбайнеру, учарашняму выпускніку Навамышскага вучылішча механізацыі, падарылі на Омшчыне ў час жніва. Гэта была для беларускага хлопца самая першая і памятная ўзнагарода за працавітасць. Крыху пазней у бібліятэцы Масюкевіча ганаровае месца заняла і кніга Мілера «Гісторыя Сібіры», выдадзеная ў 1937 годзе.

— Збіраю кнігі даўно, — расказвае Масюкевіч, — перад прызывам у армію, у 1948 годзе, меў надрэнную бібліятэку. Але тады не было такіх

магчымасцей, як цяпер, калі і жыццё сталі лепш, і кніг больш выпускаецца нашымі выдавецтвамі. У мяне правіла: дзе б ні быў — без кнігі дахаты не прыязджаю.

Каля чатырох тысяч кніг сабраў Уладзімір за гэты час. Чытач тут знойдзе творы Маркса і Энгельса ў 39-ці тамах, Леніна ў 55-ці тамах. Даведачна-пазнавальны адзел складаюць Вялікая і Малая Савецкія Энцыклапедыі, шмат кніг пра жыццельны і раслінны свет. Цэлыя стэлажы займаюць творы савецкіх і замежных класікаў.

Каля ста твораў уваходзяць у адзел польскай літаратуры ў арыгінале і перакладах на рускую мову. Есць тут выданне зборніка Адама Міцкевіча, якое датавана 1880 годам.

Вялікая любоў Уладзіміра да кніг спалучаецца яшчэ з адным захваленнем: калекцыяй іраваннем паштовых марак і грамплацінак. Калекцыя марак, якія складаюць некалькі альбомаў, прывячаюцца пісьменнікам, вядомым мастакам і кампазітарам. Амаатар мастацтва ў бібліятэцы Масюкевіча знойдзе для сябе шэраг кніг, якія расказваюць аб помніках сусветнага мастацтва, зборнікі «100 опер», «100 лібрэта». Тут жа пласцінкі з творамі Баха, Моцарта, Грыга, Шапэна і іншых.

Якімі шляхамі прыходзяць гэтыя скарбы ў дом Масюкевіча?

— Часта трапляліся добрыя кнігі і ў букіністычных магазінах, — гаворыць Масюкевіч.

— У Мінску я купіў 12-томнік Элізы Ажэшкі, у Брэсце — 18 тамоў Эмілія Залы, творы Чэхава.

У доме Масюкевіча няма асабліва шыкоўнай і дарагой мэблі. Яго багацце — кнігі. Яны ўжо не змяшчаюцца ў самым вялікім пакоі і з'явіліся ў другім, дзе пачынаюць расці новыя стэлажы. У вёсцы жартуюць: «Нашага парторга кнігі на дах высялілі». Людзі маюць на ўвазе два пакоі, зробленыя гаспадаром пад самым дахам. Тут у вольны час Уладзімір любіць пачытаць, паглядзець тэлевізар або проста адпачыць.

Часта здараецца, што да позняй ночы свеціцца на даху невялікае акно, якое з'яўляецца нібы маяком у сяле Дарава. І людзі ідуць на яго. Асабліва зімой.

— Адмовіць каму-небудзь у кнізе? — Уладзімір паціскае плячыма. — Сваіх чытачоў я ведаю добра. Ведаю, што ім прапанаваць. Таму аднаўскаюцца частыя госці ў мяне.

Слухаючы Уладзіміра, я ўспомніў словы Расула Гамзатава: «Для мяне бібліятэкар азначае чалавека вялікай мудрасці. Ён ведае многія таямніцы. Яму вядома, чаго якая кніга варта, і ён можа аб гэтым расказаць усім. Бібліятэкар — вялікая прафесія». І я падумаў, што сярод многіх кнігалюбаў Уладзімір Масюкевіч — адзін з самых багатых і шчодрых.

С. ЛІТВІНЧУК.

Ляхавіцкі раён.

3 КАНЦЭРТАМІ ДА ВОІНАУ

Група беларускіх артыстаў выехала з канцэртамі да воінаў Забайкальскай ваеннай акругі. Творы савецкіх кампазітараў, народныя песні і танцы будуць выконваць заслужаны артыст БССР Эдуард Міцуль, лаўрэат V Усесяознага конкурсу артыстаў эстрады Надзея Якімава, група салістаў Дзяржаўнага народ-

нага аркестра Беларускай ССР імя Іосіфа Жыновіча, артысты балета Людміла і Аляксандр Яфрэмавы, іншыя майстры сцэны.

Гастролі працягнуцца месяц. Заключную іх частку беларускія артысты правядуць у Мангольскай Народнай Рэспубліцы, дзе дадуць некалькі канцэртаў для мангольскіх сяброў.

Вяселле, вяселле... Колькі іх спраўляецца ў гарадах і сёлах рэспублікі. Кожную суботу 12—15 пар маладых людзей прыязджаюць у Дом культуры горада Баранавічы зарэгістраваць свой саюз. **НА ЗДЫМКУ:** у дзень заключэння шлюбу ў Баранавіцкім гарадскім доме культуры.

любя сэрцу мясціны

НА ПОЎДНІ Беларусі знаходзіцца гарадскі пасёлак Целяханы. Гісторыя пасялення пачынаецца ў сівой даўніне. Як кажуць паданні, у час нашэсця манголаў на Русь у XIII стагоддзі, заваяваўшы большасць рускіх княстваў, у тым ліку і Кіеўскае, асобныя атрады татара-манголаў з поўдня праз палескія лясы і балоты праніклі ў межы сучаснай Беларусі.

У адно лета пад сцены Пінска прыскакаў атрад невядомых воінаў. Назваліся яны пасланцамі вялікага хана. Па звычаях таго часу, іх як паслугасцей хацелі завесці ў лязно, пасля пасадзіць на покут, але яны адмовіліся і патрабавалі, каб жыхары Пінска скарыліся перад ханам.

Пінчане адмовілі пасланцам заваёўніка, і сышлося туравапінскае войска з татара-манголамі на раўніне ля возера, кіламетраў за 50 на паўночны захад ад Пінска.

Пазабівалі або ў палон забралі ўсіх тых татара-манголаў. Загінуў і сам хан. Яго цела паклалі ў кібітку і ссунулі ў яр. Туды ж сцягнулі трупы заваёўнікаў. Пасля насыпалі курган, які празвалі Лысай Гарой, таму што на ім нічога не расло. А гарадок, што ўзнік з часам ля Гары, назвалі Целяханами. Ад слоў «цела хана».

Ці было так, як паданні кажуць, невядома. Але гісторыя

сведчыць, што татара-манголы не аднойчы былі разбіты на беларускіх землях. Так, у бітве ля сяла Крутагор'е на Міншчыне ў 1240 годзе загінуў хан Койдан і было разбіта яго войска. Крутагор'е з таго часу называлі Койданавым. Зараз гэта горад Дзяржынск.

У пісьмовых крыніцах Целя-

Целяханах у 1779 годзе фаянсавую мануфактуру, на якой рукамі прыгонных вырабляліся вазы і посуд, а таксама фрыз, карнізы, падсвечнікі, кафля. Дзейнічала ў Целяханах і суконная мануфактура.

З 1918 па 1939 год Целяханы былі акупіраваны буржуазнай Польшчай. Мясцовы насель-

ПУЦЯВІНЫ СА СЛАВЫ САТКАНЫ

ханы ўпамінаюцца з XVI стагоддзя, калі яны ўваходзілі ў састаў Вялікага княства Літоўскага і належалі князям Дольскім, затым Вішнявецкім, пазней Агінскім. З XVII стагоддзя, пасля пабудовы Агінскага канала, вырасла гандлёвае значэнне Целяхан.

Літоўскі гетман Міхаіл Агінскі, скарыстаўшы працу прыгонных сялян, у 1768—1783 гадах пабудаваў канал, які злучыў прыток Нёмана — Шчару з прытокам Прыпяці — Ясельдай. У выніку Піншчына была злучана з Чорным і Балтыйскім морамі, і князі Агінскія нажываліся, сплаўляючы мясцовы лес на Украіну і за мяжу.

Міхаіл Агінскі заснаваў у

ніцтва вяло барацьбу супроць памешчыцкага прыгнёту. У гэтай барацьбе асабліва вылучаліся жыхары вёскі Краёў.

Пасля ўз'яднання беларускіх земляў у 1939 годзе ў Целяханскім райкоме партыі працавала слаўная дачка беларускага народа, Герой Савецкага Саюза Вера Харужая. Навучэнцы школы-інтэрната зараз стварылі ў Целяханах музей, прысвечаны ёй.

У час Вялікай Айчыннай вайны ў ваколіцах Целяхан шырока разгарнуўся партызанскі рух. Тут дзейнічалі брыгады імя Куйбышава, імя Леніна, 208 полк. Двойчы праходзілі злучэнні ўкраінскіх партызан Каўпака.

КАРМЯНСКІЯ СТАРАЖЫЛЫ

Ёсць на Кармяншчыне людзі, якія перажываюць другое стагоддзе. Гэта Дзям'ян Апанасавіч і Наталля Яфімаўна Ісачанкі з вёскі Дубавіца Струкачоўскага сельсавета. Разам ім 206 гадоў. Дзям'ян Апанасавіч нарадзіўся ў 1866 годзе, жонка маладзей за яго. Усю дамашнюю работу старажылы робяць самі.

У Дзям'яна Апанасавіча і Наталлі Яфімаўны было во сем дзяцей. Два сыны загінулі ў гады Вялікай Айчыннай вайны, дачкі працуюць у родным калгасе «Камуніст». Дзям'ян Апанасавіч з 1957 года на заслужаным адпачынку. На пенсію ён выйшаў, калі яму споўнілася 90 гадоў.

Ветэран руска-японскай і першай сусветнай вайны. Дзям'ян Ісачанка не ведае дарогі да ўрачоў. У свае гады ён добра бачыць, у яго выдатны слых і добрая памяць. Штодзённа стары без акулараў чытае газеты, часопісы, глядзіць тэлевізійныя перадачы.

В. УШАЎ-ЛАНДЫШ.

ПТУШКІ ДАВЯРАЮЦЬ ЛЮДЗЯМ

У адзін з зімовых дзён на не замярзаючым азярцы, што паблізу ад гарадскога пасёлка Сапоцкін Гродзенскага раёна, паявілася дзікая качка. Відаль, працяглыя маразы і бяскорміца прымусілі яе падацца бліжэй да чалавечага жытця. Убачыў нечаканую гасцю мясцовы жыхар С. Дзядрой і прынёс з дому жменьку зярнят. Калі чалавек крыху адышоў, качка прагна накінула на пачастунак.

Якое ж было здзіўленне Станіслава Іванавіча, калі на наступны дзень на азярцы ён уледзеў ужо некалькі дзікіх качак. Дзядрой прынёс корму на ўсіх. І птушкі прыжыліся побач з людзьмі, ахвотна прымаюць штодзень пачастункі.

А ў вёсцы Азёры мінулай зімой пасяліўся белы прыгажун-лебедзь. Ён аблюбаваў сабе месца каля старога вадзянога млына ў прасторнай палоніцы. Вясковыя дзеці адразу прыкмецілі птушку і ўзялі яе пад сваю ахову. Лебедзь настолькі давярае сваім маленькім сябрам, што нават калі-нікалі прымае з іх рук ежу.

В. ІВАНУСКІ.

навіны філатэліі

ПЛАНЕТА ЗАГАДАК

Венера — самая яркая пасля Сонца зорка. Старажытныя астраномы называлі яе «ранішняй зоркай» за тое, што яна ўзыходзіць на неба на досвітку, а для беларусаў яна — Мілавіца, зорка каханья.

12 лютага 1961 года з Зямлі ў бок таямнічай суседкі была запушчана міжпланетная аўтаматычная станцыя «Венера-1». Су-

светная філатэлія адразу ж адгукнулася на выдатны эксперымент савецкай навуцы. У нашай краіне былі выданы дзве паштоўкі. На адной з іх — зямны шар з дакладна вызначанай тэрыторыяй Краіны Саветаў. Фон Зямлі — аўтаматычная міжпланетная станцыя. Малюнак акаймаваны тэкстам — дата запуску

станцыі і назва трасы «Зямля—Венера», на другой мініяцюры — аўтаматычная станцыя «Венера-1» і схема палёту. Запуск першага разведчыка Венеры адлюстравалі ў сваіх філатэлістычных выпусках паштовыя ведамствы Балгарыі, Венгрыі, Чэхаславакіі, КНДР, Кубы.

Прайшло крыху больш за пяць гадоў, і чалавецтва даядалася аб новым старце дзвюх аўтаматычных станцый «Венера-2» і «Венера-3».

Маркі і серыі, прысвечаныя даследаванню космасу, выдаваліся ў нашай краіне і за мяжой неаднойчы. Не міналі ўвагай і ранішняю зорку. Цікава адзначыць, што аўтарамі адной з серый — яна называлася «Да невядомых светаў» — былі лётчык-касманаўт СССР А. Ляонаў і мастак-фантаст М. Сакалоў.

У канцы 1975 года была выдана паштовая марка, прысвечаная палёту савецкіх міжпланетных станцый «Венера-9» і «Венера-10». Фон мініяцюры — фотаздымак паверхні Венеры, які спускаемы апарат адной са станцый перадаў на Зямлю.

Л. КОЛАСАУ.

гумар

На пляжы паліцэйскі папракнуў юную дзяўчыну ў маленечкім бікіні:

— Што сказала б ваша маці, убачыўшы вас у гэтым касцюме?

— Яна б многае сказала, — бойка адказала дзяўчына. — Гэта ж яе бікіні...

— Ціха! — кажа настаўнік. — Сядзіце так, каб чуваць бы-ло, як праляціць муха!

Наступіла мёртва цішыня. Нарэшце, адзін з першакласнікаў не вытрымаў і закрывай:

— Ну, чаго вы чакаеце? Пускайце муху!

— Вы што, сабаку сабе за-вядлі?

— Ды не, з ім занадта шмат клопату. Калі ноччу чуваць падазронныя гукі, мы брзіам са-мі...

Ледзь ачысцілася возера, спартсмены-байдарачнікі выйшлі на трэніроўку. **Фота М. ХАДАСЕВІЧА.**

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44. ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97.

Ордена Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 548.